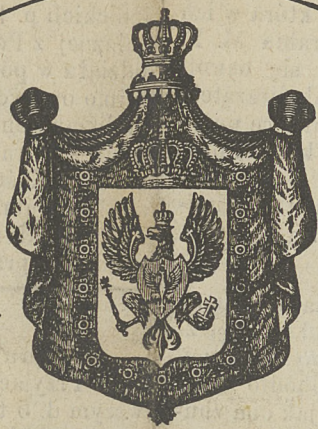

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 Tal.

INSERATY:

1 Sgr. 3 Fen. od wiersza na $\frac{1}{4}$ szerokości przyjmują się tylko w Expedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornój W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Altona, 19 Grudnia. — Wedle szleswickiej gazety układają się wciąż z bar. Scheel-Plessen, któremu ofiarowano prezydenturę nowego rządu. Powołano hr. Moltke, administratora hrabstwa Rantzau, do Flensburga.

Wiedeń, 19 Grudnia. — Redaktor Wanderera Nordmann zaskarżony przez poselstwo pruskie, został skazany na 3 dniowy areszt i na utratę z kaucyi 60 zł reń.

Bern, 19 Grudnia. — Ponieważ wkrótce traktat handlowy z Francją wejdzie w wykonanie, przeto rada związkowa wezwała kantony, aby wydały rozporządzenia pozwalające osiedlać się żydom w Szwajcaryi i zmieniły pod tym względem prawodawstwo kantonalne.

Berlin, 20 Grudnia. — Najj. Pan raczył nadać biskupowi chełmińskiemu von der Marwitz, order orła czerwonego pierwszej klasy.

— Dzisiejszy Staatsanzeiger zamieszcza najwyższe rozporządzenie z d. 18 Grudnia r. b. dotyczące policzenia kampanii w r. 1864 przeciw Danii odbytej, za rok wojny w obliczeniu służby wojskowej.

Berlin, 19 Grudnia. — Gaz. wrocł. pisze: Z Petersburga donoszą, że od czasu, jak się udało dyplomacyi rosyjskiej przekonać gabinet austriacki o solidarności interesów trzech mocarstw północnych w kwestyi polskiej i odciągnąć Austrię od mocarstw zachodnich, główne jej usiłowanie do tego teraz zmierza, aby trwała przyjaźń utrzymała się między Prusami i Austrią. Ścisłe trzymanie trzech mocarstw podziałowych ma powstrzymać rewolucyą kosmopolityczną, a szczególnie potłumiać zachcianki nad Sekwaną, któreby chciały wyzyskiwać z niej dumne plany. Jasną jest rzeczą, że polityka rosyjska pragnie, aby przyjaźń między Prusami i Austrią panowała i pokój został utrzymany. Mówią nawet w Petersburgu o odstąpieniu praw oldenburskich do księstw na rzecz Prus, aby ułatwić ich przyłączenie do państwa pruskiego i nastrajaniu wiedeńskiego gabinetu, aby przystał na to połączenie, gdyby Prusy życzyły sobie pozostać w posiadaniu księstw nadelbiańskich. Całe więc usiłowania rosyjskie będą nęteżone, na dobre nastroszenie Austrii, aby niedopuszczyć rozstroju między Prusami i Austrią.

— Dwa numera Nowej frankfurckiej Gazety zostały tu w Berlinie oskarżone o obrazę i obelgę rozporządzeń zwierzchności. Jeden z artykułów jej dotyczył polskiego procesu, drugi polityki pruskiej w kwestyi szleswicko-holsztyńskiej. Pierwszy artykuł zawierał obrazę władz policyjnych, prokuratoryi naczelnej i niektórych sędziów. Sąd skazał oba artykuły oskarżone na zniszczenie. Taż gazeta donosi z M. Ztg.: bezpośrednio po ogłoszeniu wyroku sądu stanem Polakom oskarżonym, które nastąpi w d. 23 b. m., wyjdzie dekret królewski amnestyjny, i nim się zakończy proces polski. Nic pewnego atoli w tej mierze nie słychać.

— Prowadzimy dzisiaj dalej przerwaną wczoraj mowę obrońcy profesora dr. Gneista:

Tylko nawyknięcia zawodowych urzędników mogą wprowadzić niejasność w tę kwestyą z siebie tak prostą. Wszelka argumentacja znowu tu się w kółku obraca. Jeżeli niema decyzji napaści na Prusy, więc niemożna tego niezbędnego warunku oskarżenia tem zastąpić, że jakiś dobrowolnie uznany a tu jeszcze zupełnie nieznan, przełożony miał mieć tę decyzyą. Tymczasem dla bezpieczeństwa jednak jeszcze podniosę tu punkta główne.

1) Gdyby nieznan przełożony miał uzupełnić intencyą zdrady stanu w przedsięwzięciu, wtedy trzeba nietylko znać tego przełożonego, ale trzeba mu jeszcze osobiście dowieść zdradę stanu, i to zupełnie przekonująco. Ale prawdziwe osoby komitetu warszawskiego co miesiąc się zmieniali, i do dziś dnia są nieznanne. Wszystkie ich rozkazy albo to co za ich rozkazy uchodzi w Poznańskiem, zawiera przecież gołemi słowy wezwanie, aby przeciwko Prusom nie robić rewolucyi. Niewiem, czy oskarżenie mniema, że ten dowód przeciwny, który nawet istnieje, da się uprzętać ogólną konkluzyą. A gdyby nawet sąd przyjął, że nieznan przełożony miał stały zamiar przywrócenia całej Polski, to prze-

cież ogólna ku temu wola jeszcze niejest zdradą stanu. Nawet gdyby proklamacya do tego wyraźnie wzywała, sama ta proklamacya byłaby tylko czynem zakusowym wedle § 65 prawa karnego, ale jeszcze nie zdradą stanu.

2) Każdy kto słucha nieznanego przełożonego, może być pociągany do odpowiedzialności tylko za intencye przełożonego objawione, nie za skryte. W ogóle niemoże nigdy być odpowiedzialnym za coś innego jak za to, co z pewnością wiedział lub chciał. Wszystkie proklamacye komitetu warszawskiego znane, lub uchodzące za znane, zawierają dla każdego który je czyta w tej postaci, gołosłowne oświadczenie, aby państwo pruskie nie wciągać i zostawić w pokoju. Jeżeli za tem coś więcej się ukrywało, wtedy obżalowani dali się zwiesić, ale nie byli zdrajcami stanu; bo wszelkie wspólne działanie w którym razem z Warszawą pracowano, miało cel nie dwuznaczny tylko walki przeciwko Rosyi, wyraźnie do tego wedle słów i czynów odnosiło się słuchanie Warszawy.

Tymczasem obrona i tu przyznaje zupełnie prawdziwy żywioł sprawy. Nie może być obojętnem państwu naszemu, jeżeli poddani tutejsi słuchają zagranicznych tajnych rewolucyjnych naczelników. Ale za to właśnie grozi § 98 prawa karnego jako za osobne przekroczenie, więzieniem aż do dwóch lat. Pomieszczenie tego przekroczenia wedle § 98 cit. ze zdradą stanu, byłoby przecież znowu powrotem do manieri niegdyś śledztw przeciw demagogom, które wtedy niewinniała postać powikłana prawodawstwa, — przy dzisiejszem sformułowaniu prawodawstwa niema już niewinnienia dla pomieszczenia takiego.

VI. Szósty wreszcie zakus interpretacyi zwraca się w taki sposób: Wprawdzie obżalowani chcieli tylko walczyć przeciwko Rosyi, ale chcieli tak walczyć, aby temporyzować, aby tymczasem Francją, i ile możności Anglią skłonić do zbrojnej interwencyi za Polakami.

I ta kombinacya tak samo jak wszelkie konjektury o przyszłym zachowaniu się wielkich mocarstw jest czemś zgoła chwiejnym i nieujętym i rozbija się zupełnie o następujące uwagi: 1) mniej więcej tylko tyle wiadomo, że emigracya dokładała usiłowań, by cesarza Napoleona skłonić do faktycznej interwencyi; 2) ale przytem mowa tylko o wojnie Francyi przeciwko Rosyi, przyczem nawet do początku r. 1864 jeszcze liczono na kooperacyą Austrii na korzyść Polski, co przecież wedle położenia dzisiejszego trudno tak wyrozumieć, iżby Austrią przeciwko Prusom miała wojnę rozpocząć; 3) niema śladu korespondencyi tutaj obżalowanych z mocarstwami zagranicznymi. Pomiedzy tysiącennymi papierami związku Działyńskiego, niema nawet jednej karty z takich korespondencyi w sprawach zagranicznych, tem mniej jeszcze z stowarzyszeń późniejszych.

Wszystkie takie kombinacye dla późniejszej kooperacyi wielkich mocarstw europejskich w kole osób prywatnych policzyć należy do niezmiernego zakresu polityki zaściankowej. Sąd nie może wstępować na śliskie to pole, tak samo i obrona.

Królewska prokuratorya wprawdzie dziś jeszcze z nowym wystąpiła zakusem, powołując się na przepisy o spisku (§ 65 prawa karnego). Nowy ten punkt, którego dotknąłem już mimochodem, mogę przecież zostawić pewnej dłoni jednego z mych panów towarzyszy.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 18 Grudnia. — Onegdaj o godzinie 10 wieczorem, w tym samym dniu, kiedy na stoku cytadeli aloksandrawskiej i godzinie 10 z rana wieszala Moskwa pięciu Polaków, zapalił się pałac namiestnikowski na Krakowskiem przedmieściu, w którym akta magistrackie były złożone; gęste kłęby dymu wydobywały się z okien na wszystkich piętrach i z początku niemożna było dociec, gdzie główne znajdowało się ognisko pożaru. Dziennik warszawski zaręcza, że ogień przytłumiono i akta magistrackie nie ucierpiały.

— Na Żmudzi w powiecie poniewieżkim miała Moskwa schwytać bandę ukrytych w lesie Żmudzinów, których nazywa bandą zbrojną z 30 ludzi złożoną, z której 4 natychmiast powiesiła, resztę oddała pod śledztwo. Moskwa dochodzi, którzy mieszkańcy okoliczni zaopatrywali tych ludzi nieszczęśliwych ukrywających się w lasach zapewne przed branką. Mnóstwo już też mieszczków poaresztowano i oddano pod śledztwo wojenne.

— Murawiew wieszatel wypracował plan przesiedlania massami mieszkańców Litwy, a szczególnie szlachty zaściankowej, w której miejsce

mają być sprowadzani chłopci moskiewscy. Przepędzanie mieszkańców z Litwy już się rozpoczęło na początku przeszłego miesiąca. 60 gospodarzy w powiecie wilkomirskim z żonami, dziećmi i czeladzią sprowadzono do Wilna, a po kilku dniach popędzono ich w głąb Rosyi, gdzie mają otrzymać grunta. Zarzucono tym gospodarzom, że mieli w czasie powstania dostarczać żywność jednej bandzie powstańczej, która w ich okolicy przebywała. Wiesznik wileński powiada, że hrabia M. F. Tyszkiewicz właściciel Birza w gubernii kowieńskiej tak się oswoił z myślą tą przesiedlania mieszkańców litewskich, iż upraszał wieszatela Murawiewa, aby mu sprowadził chłopów moskiewskich w miejsce popędzonych Litwinów w głąb Moskwy i ofiarował 4000 rubli na kościół prawosławny, tudzież bezpłatne materiały do budowy.

— Pogłoska o przywróceniu Wielopolskiego do naczelnictwa administracji cywilnej w Królestwie, jest płonną. Moskwa nie myśli o tem.

Francya.

Paryż, 17 Grudnia. — Moskiewska gazeta odpowiedziała dziennikowi la France na jej napomnienia, aby car pracował nad wewnętrznymi reformami. Francya daleko ma więcej powodów do myślenia nad ulepszeniem swej wewnętrznej polityki, aniżeli Rosya. Ubodło to la France i powołała się na brata carowego, który nie lepiej, jak ona zbudowała się ze zdań moskiewskiej gazety. Na to przecie mogłaby też odzierać moskiewska gazeta, że kuzynek Napoleona też nie jest bardzo zbudowany polityką dziennika la France, bo jedna jak druga murzą jak garnki przymawiający kotłowi. Dowodzi tego jeszcze okoliczność, że francuska prasa oficjalna bardzo jest tkliwą na zdania prasy zagranicznej. Francya jak Rosya jęczą nad swemi finansami i dla tego Monitor przypomina często prasie francuskiej kaganiec fabryczny w art. 16 konstytucji francuskiej, to jest aby nie wypalała ambarasu francuskiego, lubo bez wolnej prasy wszelka wolność jest tylko snem i szumowinami, a tylko wolna prasa zdolna jest utrzymać wolność.

— Z Meksyku donoszą, że legion zagraniczny został podzielony na narodowości i stósownie do tego umundurowany. Polakom dano konfederatki z piórkiem i krótkie czamarki, sine pantalony i długie buty, urządzono oddział ułanów z internowanych w Ołomuńcu. Węgrzyni mają swój ubiór, Niemcom dano tyrolski kostium, tylko że we wszystkich oddziałach oficerowie wybrani jedynie Niemcy, którzy w Meksyku prześladowają Słowian bez litości. Położenie tego legionu między nieprzyjazną ludnością bez znajomości języka jest bardzo opłakane. A teraz przy zupełnym wycieńczeniu finansów Maksymiliana od miesiąca nie pobierają żołdu. Z Francyi nasłano wielu dygnitarzy i projektowiczów, którzy pracują dla swojej kieszeni, widząc krótkie dni młodego cesarstwa. Wielu zbiegłych do obozu Maksymiliana Juarezów szkodzą więcej jak pomagają, gdyż o wszystkim donoszą Juarezowi, a pobierają płacę od Maksymiliana. W ogóle stan jest zbyt opłakany i cesarstwo meksykańskie tylko się trzyma pod protekcją bagnatów francuskich.

Między Turcyą i Persyą zawarto konwencją dla urządzenia linii telegraficznych; roboty postępują spieszenie.

Powstańcy w San Domingo odnieśli zupełne zwycięstwo nad Hiszpanami; rząd wyrócono i Polenco obwołany prezydentem rzeczypospolitej.

Kronika miejscowa.

— Z Bukowskiego piszą do Pos. Ztg., że właściciel dóbr opalenickich p. Beyme wszelkiej odmówił składki na poparcie budowy drogi żelaznej z Poznania do Gubna; miasto Grodzisk także nie myśli wziąć udziału w podpisaniu akcyi na ten cel na sejmiku w Nowym Tomysłu pomimo opozycji właścicieli dóbr Polaków uchwalonych. Dotąd nie otrzymaliśmy doniesienia wprost o ważnej tej dla całej prowincyi kwestyi.

— P. radzca szkólny Wittig odbywał w zeszłym tygodniu przegląd szkół w Kościańskim.

— Dobra Borowo w Kościańskim przeszły w tych dniach za cenę 173,000 tal. na własność niejakiego p. Bernutha, krewnego b. pruskiego ministra sprawiedliwości. Dobra te mają około 3000 mórg areału.

Wiadomości literackie.

Poznań, 16 Grudnia. — Wydział nauk przyrodzonych Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego odbył 75 i 76 posiedzenie. Na pierwszym d. 5 t. m. odczytał p. dr. Swiderski rozprawę »O stanowisku obecnej nauki lekarskiej, o jej źródłach i jej dążnościach.« Przeszedł autor pokrótce historią nauki lekarskiej od najdawniejszych czasów, rozmaite stronnictwa, ich walkę, upadek jednych a zwycięstwo drugich. Szczegółowo zaś wyświecił stanowisko obecnej nauki lekarskiej opartej na badaniach najznakomitszych autorów, jako to: Virchowa, Traubego itd.

Na posiedzeniu drugiego dnia 12 tm. mówił dr. Matecki bardzo zajmująco o gorączkach. Przeszedł szczegółowo rozwijanie się ciepłoty w organizmie zwierzęcym, rozebrał rozmaite teorie dotychczas postawione, sposób mierzenia ciepła ciepłomierzami różnej wrażliwości i wskazał miejsca organizmu zwierzęcego, w których najdokładniej właściwą temperaturę wykazać można. Wyświecił później kilka teorii powstawania gorączki, spór różnych autorów o przyczynach objawiania się tejże, a nakoniec starał się w najszczegółowszym rozbiornie wnieść teorię zakazania krwi Billrotha, porównując ją z innymi badaczami jako to: Traubem, Zimmermanem itd., dowodząc zarazem, że gorączka powstaje z dostania się molekularnych cząstek cieczy zatrującej wprost lub przez naczynia limfatyczne do krwi i tworzy tym sposobem rozokrew.

— Wyszedł Ziemiannina nr. 51 i zawiera: Krótkie zestawienie najpotrzebniejszych dyetetycznych reguł chowu owiec z szczególnem uwzględnieniem jagniąt. St. Laskowski. Czy siew pod skibę czy na wierzch lepszy? Lud. Dąbrowski. Zakwaszenie zimną wodą siewki na paszę dla bydła. L. Dąbrowski. Praktyczne użycie wapna na roli. O mierzwie kompostowej. O najkorzystniejszym czasie żniw i późniejszym dojrzewaniu ziarn zbożowych. Rozmaitości: Rezultaty prób ze względu na dojrzałość zboża. O uprawie buraków cukrowych zamiast zwyczajnej ćwikły na paszę dla krów. Sposób prędkiego tuczenia gęsi i kaczek. Handel lodu w Szwajcaryi. Doniesienia literackie: Gazeta Rolnicza. Nr. 48.

Jarmark.

Słyszec! Ujrzyć! Zdziwić się!

Wielka

wyprzedaż na święta Bożego narodzenia

naprzeciw handlu winnego p. Goldenringa.

Fabryka rękawiczek i wyrobów skórzanych J. Fischera z Hamburga

wyprzedaje swoje towary zupełnie po cenach najniższych, tak hurtem jako też częściowo, aby oszczędzić kosztu powrotu do domu.

Głównie polecam lśnące, bukskinowe, futrzane i jedwabne zimowe rękawiczki; skórzanne wyroby torebki szkolne, podróżne, do pieniędzy, damskie, do pisania, portmonetki i cygarniczki haftowane, albumy do fotografii, neceserki, prawdziwe łańcuszki i kluczyki do zegarków, łyżki i łyżeczki z nowego srebra i mnóstwo innych przedmiotów na podarunki.

Kaszenetki i zefirowe szale męskie, krawaty, szlipy, najnowsze patentowane kalosze gumowe dla dam z podkoleczkami, jedwabne deszczochrony i t. d.

Dla sprzedających dalej: wielką partycją pięknych lnianych półkoszulek i koszul po starych cenach.

Proszę szczególnie uważać na moją firmę.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie dnia 20. Grudnia 1864.

Zyto (węcpiel po 25 szefli) słabo. Na Grudzień 29¹/₄ pien. i list., na Grudzień Styczeń 1865 29¹/₄ pien. i list., na Styczeń Luty 29¹/₄ pien. i list., na Luty Marzec —, na Marzec Kwiecień —, na wiosnę 30¹/₂ list. 1/3 pien.

Okowita (beczka 8000 proc. Trallesa) słabo. Wypowiedziano 18,000 kwart. Na Grudzień 11¹/₂ list. i pien., na Styczeń 1865 12¹/₂ list. i pien., na Luty 12⁵/₂₄ list. 1/6 pien., na

Marzec 12⁵/₁₂ list. 1/3 pien., na Kwiecień 12⁵/₆ list. 7/12 pien., na Maj 12¹¹/₁₂ list. 5/6 pien.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 19. Grudnia.

Pszenica 45—55 tal.

Zyto na Grudzień Styczeń 33³/₄—7/8 tal., na wiosnę 34¹/₆—1/4 tal., na Maj Czerwiec 35¹/₄ tal., na Czerwiec Lipiec 35⁷/₈ tal., na Lipiec Sierpień 37 tal.

Jęczmień wielki i mały 27—32 tal.

Owies na Maj Czerwiec 21⁷/₈ tal. tal.

Groch do gotowania 42—50 tal.

Groch na pastwę 42—50 tal.

Rzep zimowy 95—96 tal.

Olój rzepiowy na Grudzień i Grudzień Styczeń 12⁵/₂₄ tal., na Kwiecień Maj 12⁷/₁₂ tal.

Olój lniany 12³/₆ tal.

Okowita na Grudzień i Grudzień Styczeń 13 tal., na Styczeń Luty 13 tal., na Luty Marzec 13 tal., na Kwiecień Maj 13³/₈ tal., na Maj Czerwiec 13⁷/₈ tal., na Czerwiec Lipiec 14¹/₆ tal.

Gdańsk, 17 Grudnia. — Zima się ustaliła zupełnie a w ostatnim tygodniu mieliśmy codzienne mrozy od 3 do 8 stopni Reaum. bez śniegu.

Targi angielskie nie wyszły ze stagnacji a lubo na pszenicę zagraniczną było cokolwiek więcej żądania, to jednak w tak małym stopniu, ani w cenach ani w odbycie żadnej nie widzimy zmiany; Dowozy krajowe i zagraniczne są na potrzebę, bo tranzakcje ograniczają się jedynie na zaspokojenie potrzeb piekarzy.

We Francyi nie było żadnego ruchu a dążność wyraźna ku dalszemu znizeniu.

Na naszej giełdzie mało robiono interesów, zwłaszcza że po zamarnięciu kanałów, zboże do Fahrwasser potrzeba prowadzić furami, co znacznie powiększa koszt. Mimo to ceny zeszłotygodniowe utrzymały się, szczególnie na lepsze gatunki, lub późniejsze próby tylko z ustępstwem można było umieszczać.

Z żytem cokolwiek lepiej. Można było parę guldenów na laszcie wyciągnąć podwyższenia.

W ciągu tygodnia sprzedano pszenicy szefli 57,000, żyta 10,200, jęczmienia 1200, owsa 1200, grochu 1500, siemienia lnianego 240.

Płacono za szefel berliński:

	Funt.	Int.	funt.	Int.	Tal.	Sgr.	Fen.	Tal.	Sgr.	Fe
Psz. 78—21	81—4	1	20	—	1	25	—	—	—	—
» 81—25	83—17	1	26	8	2	—	—	—	—	—
» 83—27	86—21	2	—	10	2	6	8	—	—	—
Zyta 79—12	86—	1	2	—	1	9	—	—	—	—
Jęczmienia	—	—	25	—	1	6	—	—	—	—
Grochu	—	—	1	13	—	1	19	—	—	—
Siemienia lniane	—	—	—	—	2	18	8	—	—	—

Kursa zamian: Londyn 6, 20⁷/₈. Hamburg 150³/₄. Amsterdam 140¹/₂.

Aleksander Makowski et Comp.

Kurs giełdy Berlińskiej.

Dnia 19. Grudnia 1864.	Sto- pa pCt.	Na pr. kuran	
		papie- rami.	gotowi- zną.
Pożyczka rządowa dobrowolna.	4 ¹ / ₂	—	101 ³ / ₄
„ z roku 1859.	4 ¹ / ₂	—	106
„ z roku 1856.	4 ¹ / ₂	—	101 ³ / ₄
„ z roku 1853.	4	—	97
„ z roku 1850.	4	—	91
Oblig. długi skarbowego	3 ¹ / ₂	—	89 ¹ / ₂
dito Marchii Elektoralnej i Nowej	3 ¹ / ₂	—	102 ¹ / ₂
dito miasta Berlina.	4 ¹ / ₂	—	87 ³ / ₄
dito „	3 ¹ / ₂	—	87
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej	3 ¹ / ₂	—	98 ³ / ₈
dito dito	4	—	83 ³ / ₈
dito Pruss Wschodnich	3 ¹ / ₂	—	86 ³ / ₄
dito Pomorskie	3 ¹ / ₂	—	98 ¹ / ₄
dito dito	4	—	—
dito W. X. Poznańskiego	4	—	—
dito W. X. Poznańskiego	3 ¹ / ₂	—	94 ³ / ₄
dito W. X. (nowe).	4	—	—
dito Szląskie	3 ¹ / ₂	—	83 ³ / ₈
dito Pruss Zachodnich.	3 ¹ / ₂	—	94 ³ / ₄
dito dito	4	—	—
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	—
Obligacye miejskie II. Em. Pozn.	4	—	—
Obligacye prowincyalne Poznańskie	5	—	—
Papiery banku prow. Poznańskiego	—	—	98 ¹ / ₂
Louisdory	—	—	110 ⁵ / ₈
Akeye kolei żelazn. Starogr. Pozn.	4	—	98 ¹ / ₂